

čim dalje bolj. Umrl je dné 18. avgusta v Farafeldu kot general, katero čast je imel od leta 1866. Razven omenjenih nedovršenih epskih pesmij so še nedovršene: »Hrvat ili Srbin« in »Iztočne iskrice«; tudi nekoliko prestavljenih pesmij iz druge dóbe imamo od njega.

Preradović je pravi idealist, a pesmi njegove so večinoma domoljubne. Živa vera v božjo pravičnost se vleče kakor rdeča nit skozi njegove pesmice, ktere so na nekaterih mestih prepleli spiritiški nazori, a ti nazori so v domoljubnih pesmih jako redki.

Prvi sled teh nazorov se pojavlja v drugi dóbi njegovega pesništva v odi »Smrt«; razvijajo se bolj in bolj, tako, da je leta 1865. zložil pesem »Novome suncu«, kjer slavi spiritizem kot preporoditelja človeštva, kot novo solnce. Tega leta je izdal tudi na hrvaški jezik prestavljen Kardecov spis: »Špiritizam na prosto razložen, kratak nacrt nauka o duhovih i njihovih priobčivanjih.« Da

je bil Preradović privrženec spiritiških nauk, vzrok je pač ta, da se je mnogo bavil s filozofijo in iskal raznih lepih idej. Škoda, da jih ni iskal vedno v nauku Kristusovem! Prestavil je še na nemški jezik Račkega razpravo »Čija je Rieka?«

Jezik v Preradovićevih pesmih je pravilen, gladek in čist, posebno pa ima obilno izrazov, kakor malo kateri pesnik.

Mnoge pesmi Preradovićeve so postale celó narodne, posebno pa mnogi izreki, kakor: »Tudja zemlja ima svoje, ne spoznaje jade tvoje«, »Stalna na tom svietu samo miena jest«, »Ljudskom srcu uvijek nešto treba, zadovoljno nikad posve nije« itd.

Po njegovi smrti leta 1873. so se izdala njegova »Pjesnička djela« na troške naroda, a »Matica Hrvatska« je jako ustregla svojim udom, da je l. 1890. izdala »Izabrane pjesme« Preradovićeve, kateri se mora prištevati med največje pesnike slovanske.

Skopuh.

U hiši stari starega skopuha
Lomi silen kašelj in naduha:
Ves že sključen šteje svoj denar,
Dolg vkajžuje, smrt pa ni mu mar.

Kosa smrtna brenkne, smrt se zglesi:
»Starec skopi, pojdiva počasi!
Brž očedi madežev si vest,
Dolg odpusti revam in obrest!«

Strese starca v duši in živóti,
Kaj da njega tudi smrt se lóti:
»Neža, vstani, vstani mi v pomoč,
Smrt seboj me hoče zdaj na noč!

Neža, če me morda smrt pograbi,
V rakev vreče dati mi ne zabi,
Ki imam jo vedno pod glavó,
Spal težkó brez nje bi pod zemljó.

In ne zabi z mize bukev vzeti,
Meni v roke jih na prsi deti;
Rad sem vanje pisal, rad jih bral,
Prav težkó brez njih bi v grobu spal.«

Pa do dobra to ne vzdrami Neže;
Pač se skloni, kima — zopet leže.
Ko se spravi starec skopi spat,
Zleze mu ledena smrt za vrat — —

Neža vse stori, kot jej je velel,
Starcu v rakev dene, kar je želel;
Rakev pa zagrebejo možjé,
Za denar in knjigo nevedé

Glas v soseski pa novico javlja,
Ta in oni jo trdnó ponavlja:
V grobu jadno kliče nekedo:
»Joj, trdó, trdó — težkó, težkó!«

Mnogi čujejo te grozne vzdihé,
Poprašujejo za svét menihe:
Kaj li hoče groba votli glas,
Ki vznemirja, straši celo vas?

Že potekla so nektera leta,
Kar se starec skopi ločil s svéta.
Zdaj dospejo kopat grob si nov,
Na kostnjak zadenejo njegov.

In — o groza, kak prizor kostnjakov!
Pod lobanjo kup je srebrnjakov,
Srebrnjaki usta mu mašé,
Rebra gola bukve mu teže;

Vzglavje in zatilnik kri obliva,
Krvavé pod knjigo rebra kriva. —
S prsij knjigo težko mu vzemó,
Poberó denar mu pod glavó.

In kostnjak spoznajo oderuhov,
Vknjižene dolgé, denar skopuhov;
Pozvedó, kedo je pri ljudéh
Kaj ostal bil starcu na dolgéh.

Poravnajo krivde oderuštva
In sežgejo pisma vsa skopuštva:
V grobu je utihnil jadni glas,
Pomirila se je plašna vas.

Ant. Hribar.

Še enkrat!

Obrni, obrni na ono se stran!
Človeštva nezmerna ti tamkaj je plan.

Ne vidiš, ne vidiš, nevsmiljena smrt,
Domovje da moje — le majhen je vrt?

Zasukaj tam brušeno svojo kosó,
Iztrgaj tam žrtev in vzàmi s sabó!

Le v mene, le v mene oči ti štrlé,
S prejadnim nasmehom na mene prežé.

Jaz ljubim življenja prevzvišen zaklad,
Poln sreče, radosti, nadzemeljskih nad.

Za moje v Gospodu ljubeče srcé
Pomembo zgubilo je davno gorjé.

Zatorej živeti prevroče želim
In up še negujem, da ti uhitim.

Nemara učakam, da v cvetju povsod
Povzdigne se vera in v veri naród —

Tje gledi, tje gledi na tožno ravan,
Kjer mnogi iz svéta bil rad bi pozvan!

Zastavi tam kôso, potegni rokó,
Daj samoumorom na zemlji slovó!

A meni odloga, smrt stroga, še daj,
Naj vrne nekdanja se moč mi nazaj.

Še enkrat mi v prsih srcé zaživí,
V molitvi za narod do zvezdic vskipí.

† S. M. Bonaventura.

